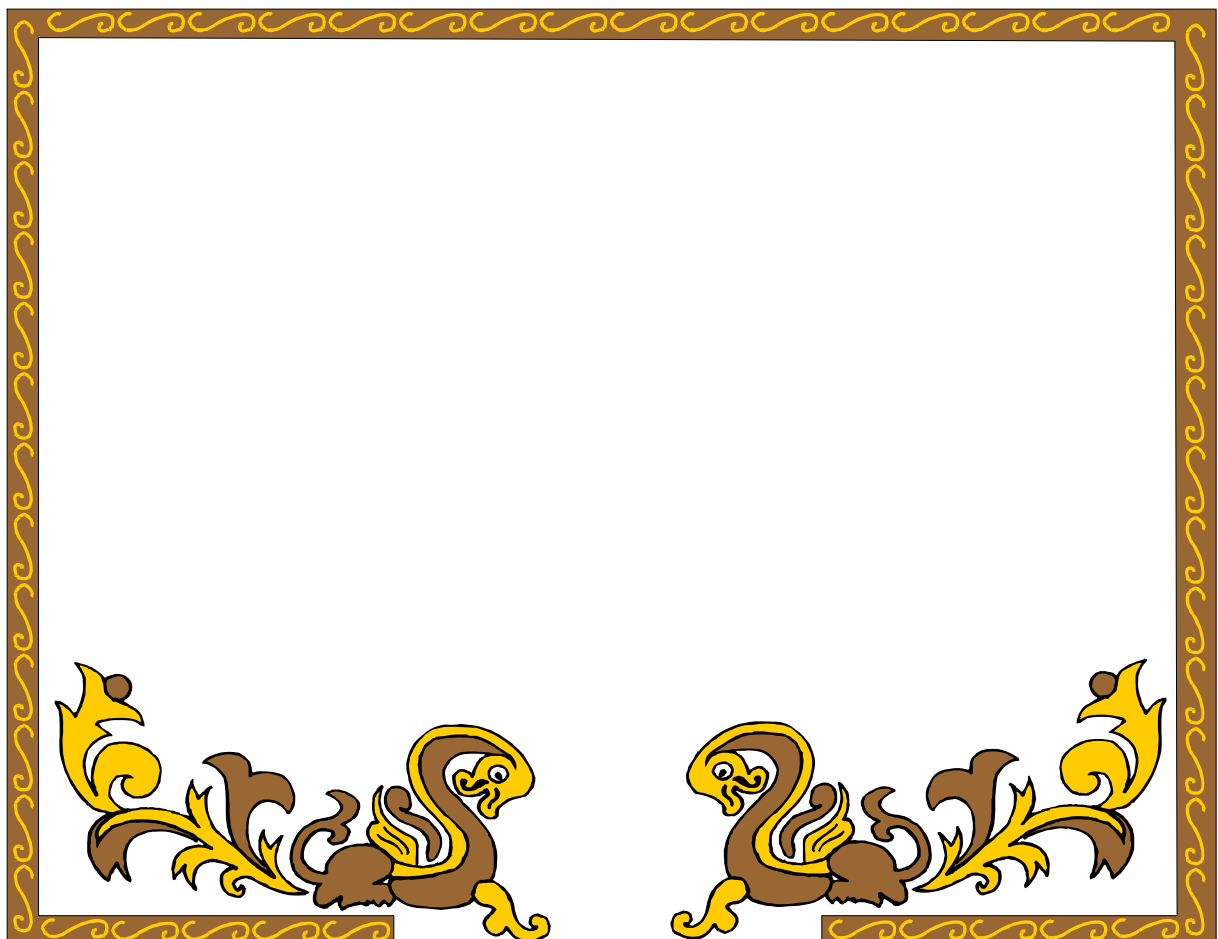

Plan voor Atelierbeleid

1. Inleiding

AANLEIDING

In de Nota Continu Cultuur 2006 – 2009 staat dat we atelierbeleid voor de gemeente Ede gaan opstellen. Ook valt hier te lezen dat we streven naar een werkplaatsformule in Ede-Oost.

Voor het jaar 2008 is het atelierbeleid als prestatie opgenomen voor de provinciale BKV-regeling (Beeldende Kunst & Vormgeving). Dit staat ook vermeld in de Startnotitie Atelierbeleid die begin 2008 aan de Raadscommissie Maatschappelijke Zaken is aangeboden. Deze Startnotitie geeft aan dat eerst een Kadernotitie Atelierbeleid wordt gemaakt. Deze Kadernotitie wordt door de raad vastgesteld. Volgens de huidige planning vindt dit tijdens de vergadering van 11 december 2008 plaats. Vervolgens kan binnen deze kaders de uiteindelijke beleidsnotitie vorm krijgen, die door de gemeenteraad in een later stadium zal worden vastgesteld. De Kadernotitie Atelierbeleid wordt meegenomen bij de verantwoording van de BKV-regeling over 2008.

De gemeente Ede kent tot heden geen vastgesteld Atelierbeleid. Hier is wel behoefte aan gelet op onder andere de aanwezigheid van kunstenaars, de behoefte aan ateliers en diverse ontwikkelingen in de gemeente, zoals de gebiedsontwikkeling voor Ede-Oost.

OPBOUW NOTITIE

In het volgende hoofdstuk (2) wordt *de huidige situatie* rond de ateliers in de gemeente Ede beschreven. Dit is o.a. gebaseerd op een gehouden enquête onder professionele kunstenaars. In hoofdstuk 3 wordt een voorstel gedaan voor *de te stellen kaders* voor het atelierbeleid. Zij kunnen de leidraad vormen voor de bespreking in de commissie Maatschappelijke Zaken en de gemeenteraad. Tot besluit wordt kort ingegaan op de financiën.

VERVOLG

Deze kadernotitie zal worden gevolgd door een Notitie Atelierbeleid. In de Notitie Atelierbeleid worden de vastgestelde kaders nader uitgewerkt. Dit geldt ook voor de financiële aspecten. Deze worden eerst duidelijker in de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid. De planning voor de nog te verschijnen Notitie Atelierbeleid is het jaar 2009. Vanaf 2010 kan vervolgens met de uitvoering van het Atelierbeleid worden begonnen. Belangrijk hierbij te vermelden is dat de te realiseren werkplaatsformule in Ede Oost eveneens niet eerder dan 2010 tot stand kan worden gebracht.

2. De huidige situatie

Om een goed beeld te krijgen van de huidige situatie ten aanzien van de ateliers in de gemeente Ede is het atelierbeleid van een aantal gemeenten in Nederland nader verkend en zijn een aantal instellingen en professionele kunstenaars geraadpleegd.

Zo is gesproken met organisaties als PEK (Platform Edese Kunstenaars), KEO (Kunstenaars Ede en Omstreken) en SLAK (Stichting Leniging Ateliernood Kunstenaars) over het onderwerp atelierbeleid.

Daarnaast is naar alle bij de gemeente Ede bekende kunstenaars (73) een vragenlijst verzonden om de wensen en behoeften ten aanzien van ateliers te achterhalen.

De informatie die hieruit is verkregen, vindt u in dit hoofdstuk terug.

2.1 RESULTATEN VRAGENLIJST

Bij de gemeente Ede zijn 73 personen als professioneel kunstenaars bekend die in de gemeente Ede wonen. In werkelijkheid zal dit aantal waarschijnlijk hoger liggen, ook al omdat dit niet expliciet wordt bijgehouden. Daarnaast zijn er veel inwoners van de gemeente Ede die kunst op amateuristische basis beoefenen. Een veel gebruikt onderscheid tussen professioneel en amateur is de wel of niet gevolgde en afgeronde beroepsopleiding. Aan de 73 kunstenaars is een vragenlijst verzonden. Deze vragenlijst met resultaten is als bijlage 1 opgenomen.

Van de 73 kunstenaars hebben er 33 de vragenlijst tijds terug gestuurd. Deze kunstenaars hebben gemiddeld 20 tot 25 jaar werkervaring. De response is meer dan 45%. Deze respons is voor een schriftelijke vragenlijst hoog te noemen. De resultaten die deze vragenlijst heeft opgeleverd kunnen, gelet op de 33 ontvangen enquêtes, dan ook als leidraad gelden voor deze startnotitie.

Uit de enquête blijkt dat alle professionele beeldende kunstenaars de beschikking hebben over een atelierruimte. De overgrote meerderheid van hen heeft deze ruimte in huis (circa 64%) of bij huis (circa 27%).

De kunstenaars die een atelier hebben, beschikken gemiddeld over 35 tot 40 vierkante meter ruimte. Van hen geeft ongeveer driekwart (circa 78%) aan dat de ruimte waarover zij beschikken voor hen voldoende is. Het overige deel meldt te weinig atelierruimte te hebben. Zij willen gemiddeld over 45 à 50 vierkante meter atelierruimte beschikken. Dit is circa 10 vierkante meter meer dan waarover ze momenteel de beschikking hebben. Bij voorkeur wil men dit bij of in huis.

De atelierruimte wordt vooral gebruikt voor het maken en opslaan van kunst en soms voor het exposeren van het eigen werk of het geven van les.

De wens om meer atelierruimte te gaan gebruiken wordt dikwijls gekoppeld aan het willen gaan maken van grotere objecten, het geven van workshops, het beoefenen van andere disciplines en het houden van exposities.

Het zorgen voor atelierruimte wordt voornamelijk een taak gevonden van de kunstenaar zelf (26 maal geantwoord van in totaal 47 antwoorden¹). Vaak wordt de zorg voor atelierruimte ook tot een taak van de overheid gerekend (14 van de 47 maal geantwoord).

Bij het begrip atelierbeleid is 68 maal² een mening gegeven. Hierbij denken de respondenten met name aan het geheel van regelingen voor kunstenaars, zoals werk, exposeren en uitwisseling (22 maal geantwoord) en aan het klimaat voor kunstenaars in een stad of regio (19 maal geantwoord). In mindere mate wordt gedacht aan expositieruimte (13 maal) en huisvesting (11 maal).

¹ Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk.

² Ook bij deze vraag zijn meerdere antwoorden gegeven.

Gevraagd is naar hoe men het kunstenaarsklimaat in Ede beoordeelt.

De scores per specifiek onderdeel van het kunstenaarsklimaat vindt u allereerst in onderstaande tabel terug. Vervolgens volgt de beoordeling in beschrijvende zin.

Tabel beoordeling kunstenaarsklimaat.

Onderdeel	Score zeer goed:	Score goed:	Score voldoende:	Score onvoldoende:	Score zeer onvoldoende:	Totaal-score:
Beschikbaar netwerk:	0 x	5 x	14 x	7 x	2 x	28 x
Inspirerende omgeving:	3 x	2 x	10 x	12 x	4 x	31 x
Ideeënuitswisseling:	0 x	3 x	14 x	5 x	3 x	25 x
Expositieruimten:	2 x	1 x	5 x	10 x	11 x	29 x
Oprachtenklimaat:	0 x	1 x	5 x	9 x	14 x	31 x

Ongeveer éénderde deel vindt het netwerk voor kunstenaars onder de maat, tweederde deel geeft het een voldoende dan wel een goede score.

Op de stelling 'Het kunstenaarsklimaat in Ede is een inspirerende omgeving voor mij' is in totaal 31 keer gereageerd. Circa de helft van de antwoorden wordt gegeven in de categorie 'onvoldoende' of 'zeer onvoldoende', de andere helft is van mening dat het 'voldoende', 'goed' dan wel 'zeer goed' is.

Over de mogelijkheden voor ideeënuitswisseling is 25 maal een oordeel gegeven in de vragenlijst. Ongeveer tweederde van de respondenten vindt de mogelijkheden voor ideeënuitswisseling 'voldoende' dan wel 'goed', circa eenderde geeft dit onderdeel een 'onvoldoende' dan wel 'zeer onvoldoende'.

De expositieruimten voor mijn werk als onderdeel van het kunstenaarsklimaat in Ede wordt als onvoldoende beschouwd. Circa tweederde deel, geeft de expositieruimten in Ede een 'onvoldoende' of 'zeer onvoldoende'. Eenderde deel vindt het 'voldoende', 'goed' dan wel 'zeer goed'.

De mening over het opdrachtenklimaat is in totaal 29 keer gegeven. Hiervan geeft ongeveer 80% het opdrachtenklimaat 'onvoldoende' of 'zeer onvoldoende'. Circa 20% vindt het 'goed' dan wel 'zeer goed'.

Atelierruimte in een verzamelgebouw wenst 25% van de kunstenaars die deze vraag hebben beantwoord. De meerderheid heeft hier geen interesse in.

Puntsgewijze samenvatting resultaten:

- In totaal zijn er 33 vragenlijsten bijtijds retour gekomen, een respons van ruim 45%.
- Alle ondervraagde professionele kunstenaars beschikken over atelierruimte.
- Ongeveer driekwart hiervan geeft aan voldoende atelierruimte te hebben, de anderen wensen gemiddeld circa tien vierkante meter meer, bij voorkeur bij of in huis.
- De zorg voor atelierruimte is volgens de meerderheid van de respondenten een taak voor henzelf.
- Het kunstenaarsklimaat wordt op een aantal punten als onvoldoende of zeer onvoldoende beoordeeld. Dit geldt vooral voor de expositieruimten en het opdrachtenklimaat. Het beschikbare netwerk en de mogelijkheden voor ideeënuitswisseling worden doorgaans voldoende gevonden.
- Ongeveer 25% van de respondenten (8) heeft interesse in een verzamelgebouw met andere kunstenaars.

2.2 ATELIERS IN EDE

Zoals uit de vragenlijst blijkt, beschikken verreweg de meeste professionele kunstenaars in Ede over een atelier in of nabij hun huis. Daarnaast is er een aantal ateliers en atelierwoningen die beheerd worden door SLAK. SLAK is gevestigd in Arnhem en beheert voornamelijk voor kunstenaars ateliers en atelierwoningen.

In Ede is geen pand aanwezig dat permanent door SLAK wordt beheerd.

Wel is in Ede (aan de Sijsseltselaan) een pand langdurig in beheer bij SLAK en hier zijn vier ateliers gevestigd.

De kunstenaars betalen hiervoor een vergoeding van € 25,= tot € 30,= per vierkante meter per jaar exclusief energie- en overige lasten. De energielasten bedragen circa € 25,= per vierkante meter per jaar. De overige kosten zijn nog circa € 10,= per vierkante meter per jaar. De totale huur- en exploitatiekosten per vierkante meter per jaar komen hiermee op circa € 60,= tot € 65,=.

Tevens zijn er 15 atelierwoningen in beheer bij SLAK in Ede. Twee hiervan zijn langdurig in beheer, de overige 13 op meer tijdelijke basis.

Voor atelierruimte in Ede staan, per 1 juli 2008, elf kunstenaars op de wachtlijst, één hiervan heeft tijdelijk onderdak gevonden in Wageningen.

3. De te stellen kaders

Een beperkt aantal gemeenten in Nederland beschikt over vastgesteld atelierbeleid. Gemeenten die atelierbeleid hebben omschreven, zijn voornamelijk de grotere gemeenten (> 75.000 inwoners). Enkele voorbeelden hiervan zijn Deventer, Leeuwarden, Schiedam en Amsterdam.

De onderwerpen die bij dit vastgestelde atelierbeleid aan de orde komen zijn de volgende:

- A. De beschikbaarheid van ateliers, permanent en semi-permanent;
- B. Welke kunstenaars gebruik mogen maken van de ateliers (professioneel/amateurs);
- C. Welke disciplines aan kunstenaars mogen gebruik maken van de ateliers;
- D. Hoe is de doorstroming van de ateliers geregeld?;
- E. De betaalbaarheid van ateliers;
- F. Zijn er werk- of broedplaatsen in de gemeente aanwezig?;

Onderstaand komen de zojuist genoemde onderwerpen aan bod en worden vijf mogelijke kaders omschreven, tevens komt de werkplaatsformule aan bod.

U wordt verzocht per onderwerp te kiezen voor een kader. Op basis van uw keuze zal vervolgens een notitie atelierbeleid worden vorm gegeven. In zojuist genoemde notitie zullen tevens de financiële gevolgen nader worden zichtbaar gemaakt en ter besluitvorming worden voorgelegd.

A. DE BESCHIKBAARHEID VAN ATELIERS

INLEIDING

Uit de resultaten van de vragenlijst komt naar voren dat alle respondenten beschikken over een atelierruimte. Ongeveer driekwart van hen vindt de ruimte voldoende, een kwart (acht kunstenaars) wil meer atelierruimte, gemiddeld wil men beschikken over 45 à 50 vierkante meter.

De vier ateliers en de 15 atelierwoningen die via SLAK worden gehuurd zijn niet permanent beschikbaar en de kunstenaars fungeren feitelijk als 'anti-kraak'. Op termijn dienen de kunstenaars die hiervan gebruik maken een ander atelier te zoeken.

Daarnaast is er bij SLAK een wachtlijst van elf kunstenaars die in Ede over een atelierruimte wil beschikken.

Omdat er (nog) geen Atelierbeleid is vastgesteld, is de taak- en rolverdeling tussen kunstenaars en gemeente niet duidelijk. Voor het tijdelijk laten gebruiken van leegstaande panden benadert de gemeente Ede veelal de beheersinstantie SLAK. Het voormalige 'Boni-pand' is tijdelijk beheerd door de instelling PEK.

Zoals uit de vragenlijst naar voren komt, heeft een deel van de kunstenaars die over atelierruimte beschikt behoefte aan meer ruimte, vier ateliers zijn niet permanent beschikbaar evenals de 15 atelierwoningen en daarnaast bestaat een wachtlijst voor atelierruimte. De conclusie kan dan ook worden getrokken dat er een structureel tekort is aan ateliers in de gemeente Ede.

Dit tekort is als volgt onder te verdelen:

- 11 kunstenaars die acuut een atelierruimte willen;
- 19 kunstenaars die nu een tijdelijke ruimte hebben, maar deze op termijn verliezen;
- circa 8 kunstenaars die een grotere atelierruimte willen dan waarover ze nu beschikken.

MOGELIJKE OPTIES VOOR KADERSTELLING

Wie moet het tekort aan atelierruimte oplossen? Het antwoord op deze vraag is bepalend voor het nader uit te werken atelierbeleid. Opties voor kaderstelling zijn:

- I. **het beschikken over een atelier is enkel en alleen de taak van de kunstenaar zelf;**
- II. **het beschikken over een atelier is een gedeelde verantwoordelijkheid van de kunstenaar en de lokale overheid;**
- III. **het beschikken over een atelier wordt beschouwd als de verantwoordelijkheid van de lokale overheid.**

Ad I: Hierbij wordt het vinden van een atelier beschouwd als integraal onderdeel van het kunstenaar zijn. Een kunstenaar is net zoals andere beroepsgroepen, zoals een aannemer en een architect, zelf verantwoordelijk voor de werkruimte. De lokale overheid maakt hierbij geen onderscheid.

Ad II: Bij dit kader wordt het beroep kunstenaar los gezien van andere beroepen. Dit vanuit de optiek dat een kunstenaar (veelal) niet gelijkwaardig op de vastgoedmarkt kan concurreren met andere beroepsgroepen, doordat de financiële middelen hiervoor ontbreken. Het vinden van/beschikken over atelierruimte is een gedeelde verantwoordelijkheid. In de praktijk zal dit waarschijnlijk leiden tot een (streef)aantal ateliers dat door de gemeente beschikbaar wordt gesteld.

Ad III: Hierbij wordt een voorwaardenscheppend beleid gevoerd ten aanzien van de vestiging van kunstenaars in de betreffende gemeente. De lokale overheid beschouwt het als haar taak voor voldoende atelierruimte te zorgen. Hierdoor zal het cultureel klimaat worden versterkt. Dit kader zal in de praktijk leiden tot een groot aantal ateliers dat door de gemeente beschikbaar wordt gesteld, een verwachte verschuiving van Edese kunstenaars die nu nog in en/of bij hun eigen huis werken naar deze ateliers en tevens tot de komst van een aantal voor Ede nieuwe kunstenaars uit de regio.

Conceptvisie college met betrekking tot de beschikbaarheid van ateliers:

Gelet op de genoemde opties voor kaderstelling en de vermelde toelichting:

- **het beschikken over een atelier is een gedeelde verantwoordelijkheid van de kunstenaar en de lokale overheid.**

Dit kader kan in de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid leiden tot een nader te bepalen (streef)aantal structureel beschikbare ateliers (mede afhankelijk van de realisatiemogelijkheden) en tot een inspanningsverplichting voor zowel de kunstenaar als de gemeente Ede voor wat betreft de beschikbaarheid van ateliers.

B. WELKE KUNSTENAARS MOGEN GEBRUIK MAKEN VAN ATELIERS?

INLEIDING

De professionele kunstenaars beschikken veelal over een afgeronde beroepsopleiding. Een ander deel is autodidact.

Vanzelfsprekend kan een ieder in of bij (binnen de daarvoor geldende regels) huis enige atelierruimte creëren. Bij dit kader gaat het om (grotere) ateliers die niet tegen kostprijs beschikbaar komen. De vraag hierbij is of deze bestemd worden voor (alle) professionele kunstenaars of ook voor amateurs, uit Ede of ook uit andere gemeenten.

MOGELIJKE OPTIES VOOR KADERSTELLING

- A: alleen kunstenaars uit Ede die vallen onder de criteria van de WWIK mogen gebruik maken van de ateliers;**
- B: alle professionele kunstenaars uit Ede mogen gebruik maken van de ateliers;**
- C: alle professionele kunstenaars en alle amateurs uit Ede mogen gebruik maken van de ateliers;**
- D: het criterium Ede wordt losgelaten bij één van bovenstaande mogelijke opties.**

- Ad A: De Wet Werk en Inkomen Kunstenaars (WWIK) biedt kunstenaars een basisinkomen (70% van het Bijstandsniveau). Kunstenaars mogen bij de WWIK, in tegenstelling tot de bijstand, tot een bepaald bedrag (125% van het bijstandsniveau) bijverdienen. Ook wordt er elk jaar gekeken of de kunstenaar wel voldoende initiatieven heeft ondernomen om zijn of haar werk te promoten. Kunstenaars kunnen maximaal vier jaar een uitkering op basis van de WWIK ontvangen in een periode van maximaal tien jaar. Vooral startende kunstenaars maken gebruik van deze regeling. Met behulp van deze regeling kunnen kunstenaars in de eerste jaren voorzien in hun levensonderhoud en een positie verwerven in de kunstwereld.
- Ad B: Hierbij wordt de koppeling met de WWIK losgelaten en mogen alle in Ede gevestigde professionele kunstenaars gebruik maken van de ateliers. Amateurs worden niet toegelaten. Zij kunnen bijvoorbeeld terecht bij Cultura voor atelierruimte.
- Ad C: Bij dit kader worden de ateliers ook toegankelijk voor amateur-kunstenaars. Dit zal naar verwachting leiden tot een grotere vraag naar ateliers.
- Ad D: Hierbij kan het zijn dat kunstenaars van buiten de gemeente Ede gaan werken (en wonen) binnen de gemeente Ede.

Conceptvisie college met betrekking tot het mogen gebruik maken van ateliers:

Gelet op de genoemde opties voor kaderstelling en de vermelde toelichting:

- **alle professionele kunstenaars uit Ede mogen gebruik maken van de ateliers.**

Dit kader kan in de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid leiden tot toewijzingscriteria waarbij bijvoorbeeld startende professionele kunstenaars gebruik makend van de WWIK een hogere prioriteit krijgen dan anderen. De beoordeling ten aanzien van de professionaliteit zal worden uitbesteed.

C. WELKE DISCIPLINES AAN KUNSTENAARS MOGEN GEBRUIK MAKEN VAN ATELIERS?

INLEIDING

Bij het in gebruik geven van ateliers kan in de variëteit aan disciplines voor een beperking worden gekozen. Uit de resultaten van de vragenlijst komt naar voren dat in Ede met name de disciplines 'schilderen', 'tekenen', 'beeldhouwen' en 'sieraden maken' sterk zijn vertegenwoordigd.

Een relatief nieuwe discipline zoals 'multimedia' is niet genoemd. Dit kan te maken hebben met het onvoldoende bekend zijn van deze groep kunstenaars bij de gemeente Ede.

Er zijn een paar gemeenten in Nederland die een scheiding aanbrengen en relatief nieuwe disciplines zoals 'multimedia' en 'digitale fotografie' uitsluiten.

Feitelijk is het de keus voor het voeren van een traditioneel atelierbeleid of bij het atelierbeleid ook ruimte te bieden aan vernieuwende disciplines.

MOGELIJKE OPTIES VOOR KADERSTELLING

a): Alle disciplines mogen gebruik maken van de ateliers.

b): Alleen de traditionele disciplines mogen gebruik maken van de ateliers.

Ad a): Bij dit kader wordt ook ruimte geboden aan nieuwe disciplines. Deze disciplines zijn qua opleiding en werk vertegenwoordigd in de gemeente Ede. Te denken valt aan ROC A12 (opleiding) en Lukkien (werk).

Ad b): Hierbij worden nieuwe disciplines, zoals in ieder geval 'multimedia' en 'digitale fotografie' uitgesloten.

Conceptvisie college met betrekking tot welke disciplines gebruik mogen maken van ateliers:

Gelet op de genoemde opties voor kaderstelling en de vermelde toelichting:

- **alle disciplines mogen gebruik maken van de ateliers.**

Dit kader kan in de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid leiden tot een nader te omschrijven (streef)verdeling qua disciplines van de te realiseren structureel beschikbare ateliers.

D. HOE IS DE DOORSTROMING VAN DE ATELIERS GEREGELD?

INLEIDING

Als gemeenten structureel een aantal betaalbare ateliers beschikbaar stellen aan kunstenaars, dan is de doorstroming bij deze ateliers in de praktijk veelal nihil. Vooral starters zijn hiervan de dupe. Voor hen is veelal geen atelierruimte voor langere tijd beschikbaar. De kans is dan ook groot dat zij uitwijken naar andere gemeenten om in hun atelierbehoefte te voorzien. Dit kan voorkomen worden door te gaan werken met huurovereenkomsten voor bepaalde tijd tot een maximum van vier jaar (aansluitend op de maximale termijn van de WWIK) of vijf jaar (maximale termijn voor het tijdelijk verhuren van een pand).

MOGELIJKE OPTIES VOOR KADERSTELLING

Als kader voor wat betreft de doorstroming kan het wel of niet voor bepaalde tijd (tot een maximale termijn van vier jaar dan wel vijf jaar) gelden. Derhalve:

- i: **Atelierruimte wordt voor bepaalde tijd verhuurd, tot een maximale termijn van vier jaar, aansluitend bij de WWIK.**
 - ii: **Atelierruimte wordt voor bepaalde tijd verhuurd, tot een maximale termijn van vijf jaar, de maximale termijn voor tijdelijke verhuur.**
 - iii: **Atelierruimte wordt voor onbepaalde tijd verhuurd.**
- Ad i: Bij dit kader wordt aansluiting gezocht bij de WWIK-termijn.
Ad ii: Hierbij wordt gekozen voor de maximale termijn vanuit het oogpunt dat kunstenaars na vier jaar WWIK niet op hetzelfde moment tevens het atelier dienen te verlaten, maar hierna nog een jaar over het atelier kunnen beschikken.
Ad iii: Deze kaderstelling zal waarschijnlijk leiden tot geringe doorstroming en zeer beperkte mogelijkheden voor startende kunstenaars.

Conceptvisie college met betrekking tot de doorstroming van ateliers:

Gelet op de genoemde opties voor kaderstelling:

- **Atelierruimte wordt voor bepaalde tijd verhuurd, tot een maximale termijn van vijf jaar, de maximale termijn voor tijdelijke verhuur.**

Dit kader kan in de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid leiden tot uitvoeringsmaatregelen die er voor zorgen dat de beoogde doorstroming wordt geëffectueerd.

E. DE BETAALBAARHEID VAN ATELIERS

INLEIDING

In de enquête is niet gevraagd naar de betaalbaarheid van ateliers. Dit zou ook weinig zinvol zijn geweest, omdat het merendeel van de ateliers aanwezig is in of bij huis. De niet-commerciële verhuurder SLAK rekent een huurprijs van € 25,= tot € 30,= per vierkante meter per jaar (exclusief energie- en overige kosten). SLAK is van mening dat dit een betaalbare huur is voor kunstenaars. In "Atelierbeleid in Nederland: Door Samenwerking Sterk", een publicatie van Wilma Sütö uit 2002, zijn de gemiddelde huurprijzen voor structurele atelierruimte in Nederland genoemd. De gemiddelde huurprijzen variëren in 2002 van € 25,= tot € 36,50 (exclusief energie- en overige kosten) per m2 per jaar. In de Randstad liggen de prijzen hoger dan in de rest van het land. Geconcludeerd kan worden dat de prijzen die in Ede door SLAK worden gehanteerd voor tijdelijke ateliers in de pas lopen met de landelijke huurprijzen voor permanente ateliers. De aanwezigheid van betaalbare ateliers in een gemeente is een absolute randvoorwaarde voor het kunnen slagen van atelierbeleid.

MOGELIJKE OPTIES VOOR KADERSTELLING

1. De gemeente bemoeit zich niet met de betaalbaarheid van de ateliers;
2. De gemeente streeft er naar dat een nader te bepalen aantal betaalbare ateliers aanwezig is. Betaalbaar wordt gedefinieerd als een huurprijs van circa € 25,= tot € 35,= (exclusief energie- en overige kosten) per vierkante meter per jaar enkel en alleen voor professionele kunstenaars gebruik makend van de WWIK en een tarief van maximaal € 70,= (exclusief energie- en overige kosten) voor overige kunstenaars;

Ad 1: De prijs van de op de vastgoedmarkt aanwezige atelierruimte wordt overgelaten aan de commerciële markt. Dit zal naar verwachting leiden tot een afname van het aantal professionele kunstenaars. De gemeente Ede gaat voor 2008 uit van een kostendekkende huur van circa € 125,= per vierkante meter per jaar. De commerciële huur zal hier in ieder geval boven liggen. Voor het grootste deel van de kunstenaars wordt deze huurprijs niet betaalbaar geacht.

Ad 2: Bij dit kader biedt de gemeente extra ondersteuning aan startende kunstenaars om hen een extra steuntje in de rug te geven. Dit, omdat vooral in de beginjaren de inkomsten van kunstenaars laag zijn. Voor de overige kunstenaars geldt een gematigd tarief. Aangezien de startende kunstenaar extra wordt ondersteund zal het aantal startende kunstenaars naar verwachting toenemen. De gemeente Ede rekent in 2008 een niet-commerciële huur van ongeveer € 100,= per vierkante meter per jaar. Dit bedrag is hoger dan waarvan bij dit kader wordt uitgegaan, c.q. € 65,= dan wel € 30,= meer. Een globale inschatting van de financiële consequenties per jaar van dit kader levert het volgende beeld op:

Bij realisatie³ van 20 ateliers van gemiddeld 50 vierkante meter:

➤ 8 'WWIK-kunstenaars' X 50 (vierkante meter) X € 65,=	= € 26.000,=
➤ 8 kunstenaars X 50 (vierkante meter) X € 30,=	= € 12.000,=
➤ 4 ateliers X 50 (vierkante meter) X € 100,=	= € 20.000,= +
➤ Schatting jaarlijkse kosten bij 20 ateliers	= € 58.000,=

Het genoemde jaarlijkse bedrag van € 58.000,= is nadrukkelijk een indicatie.

³ Het aantal en de verdeling van de ateliers is nadrukkelijk een aanname, het aantal is mede afhankelijk van de te stellen kaders in deze Kadernotitie en zal bij de Notitie Atelierbeleid nader worden bepaald. In dit rekenvoorbeeld wordt uitgegaan van een gemiddelde bezetting van 80% van de ateliers. De kosten voor realisatie van de ateliers komen hier nog bij.

Ad 3: Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de 'WWIK-status' (en het inkomen tijdens de start van de loopbaan) van de kunstenaar en het beschikbaar stellen van een atelier. Een goed verdienende kunstenaar zou ook gebruik kunnen maken van een betaalbaar atelier. De globale financiële gevolgen hiervan zien er als volgt uit:

Bij realisatie⁴ van 20 ateliers van gemiddeld 50 vierkante meter:

- 16 ateliers X 50 (vierkante meter) X € 65,= = € 52.000,=
- 4 ateliers X 50 (vierkante meter) X € 100,= = € 20.000,= +
- *Schatting jaarlijkse kosten bij 20 ateliers per jaar* = € 72.000,=

Het genoemde bedrag van € 72.000,= per jaar is nadrukkelijk een indicatie.

Conceptvisie college met betrekking tot de betaalbaarheid van ateliers:

Gelet op de genoemde opties voor kaderstelling en de vermelde toelichting:

- **De gemeente streeft er naar dat een nader te bepalen aantal betaalbare ateliers wordt gerealiseerd in Ede-Oost. Als betaalbaar wordt gedefinieerd een huurprijs van circa € 25,= tot € 35,= (exclusief energie- en overige kosten) per vierkante meter per jaar enkel en alleen voor professionele kunstenaars gebruik makend van de WWIK en een tarief van maximaal € 70,= (exclusief energie- en overige kosten) voor overige kunstenaars.**

Dit kader kan in de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid leiden tot nader te bepalen uitvoeringsregels.

⁴ Het aantal ateliers is nadrukkelijk een aanname, dit aantal is mede afhankelijk van de te stellen kaders in deze Kadernotitie en zal bij de Notitie Atelierbeleid nader worden bepaald. In dit rekenvoorbeeld wordt uitgegaan van een gemiddelde bezetting van 80% van de ateliers. De kosten van realisatie van de ateliers komen hier nog bij.

F. ZIJN ER WERK- OF BROEDPLAATSEN IN DE GEMEENTE AANWEZIG?

Op dit moment is in de gemeente Ede nog geen werk- of broedplaats aanwezig. Kort samengevat is de werkplaatsformule een formule waarbij structureel een betaalbare werkplaats aanwezig is in de vorm van een aantal ateliers, één of meerdere gezamenlijke atelier- en expositieruimte(n) die door de vorm en wijze van beheer zodanig toegankelijk zijn dat derden het wordingsproces van de kunst kunnen bekijken.

Oftewel: de werkplaats van de kunst is visueel toegankelijk voor het publiek en de (eind)producten zijn te bekijken.

In de Nota Continu Cultuur 2006 -2009 is opgenomen dat wij in Ede-Oost de realisatie van expositieruimten en van werkplaatsen voor kunstenaars voorzien. In de kadernotitie Museumbeleid wordt hierbij de combinatie gezocht met een 'Exposeum'. Hierbij geldt het Exposeum als 'middel' voor de verbinding tussen oud en nieuw Ede met nadruk op verbeelding van het nieuwe. De wijze waarop deze vorm dient te krijgen is nog niet omschreven en dit zal plaatsvinden in de projectomschrijving voor het cultureel programma van Ede-Oost en de Notitie atelierbeleid die volgt op deze startnotitie.

Conceptvisie college met betrekking tot de werk- of broedplaatsformule:

- **De werkplaatsformule vormt samen met het Exposeum een belangrijk onderdeel van het cultureel programma van Ede-Oost.**

Dit kader kan in het cultureel programma van Ede-Oost en de nog op te stellen Notitie Atelierbeleid nader worden omschreven en uitgewerkt. Dit geldt ook voor de financiële randvoorwaarden voor de werkplaatsformule en de dekkingsmiddelen die hiervoor nodig zijn.

Financiën

In dit kaderstellende stadium van het Atelierbeleid is het zeer lastig de financiële consequenties van de uitvoering van het atelierbeleid aan te geven. Duidelijk is dat voor het structureel beschikbaar stellen van betaalbare ateliers ook structureel extra geld nodig is. Voor wat betreft het in rekening brengen van een betaalbare huurprijs is onder paragraaf E een inschatting gemaakt. Volgens de voorgestelde voorlopige visie van het college is jaarlijks hiervoor circa € 58.000,= nodig. Het hierbij gehanteerde aantal van te realiseren ateliers van 20 is nog indicatief.

Daarnaast is een budget noodzakelijk voor het realiseren van ateliers. Te denken valt aan verwervingskosten en (ver)bouwkosten. Alhoewel we op dit moment nog slechts een denkrichtingen hebben over locaties voor het realiseren van ateliers, achten wij het wijs reeds nu een bovengrens te hanteren van € 100.000,= per jaar. Binnen het jaarlijkse bedrag van € 100.000,= is (beperkt) ruimte aanwezig voor de verwervingskosten en (ver)bouwkosten van de te realiseren ateliers.

De werkplaatsformule denken wij in Ede-Oost te kunnen realiseren. Een nader te bepalen aantal ateliers zullen hier onderdeel van uit maken. Deze notitie Atelierbeleid (inclusief nadere onderbouwing van de financiën) zal in 2009 verschijnen. Dit uitvoering van dit beleid zal vanaf 2010 financiële consequenties hebben.

Deze financiële middelen zijn vooralsnog niet beschikbaar en zullen bij de Perspectiefnota ten behoeve van de Meerjarenbegroting 2010 – 2013 worden afgewogen.

Conceptvisie college met betrekking tot het financieel kader:

Op voorhand stellen wij ons op het standpunt dat de jaarlijkse kosten vanaf 2010 van de te realiseren betaalbare ateliers maximaal € 100.000,= mogen bedragen.